Ч. 254 (13.453). Львів, четвер 28. вересня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

До скликання Всеукраїнського Національного Конґресу.

(Дискусійна стаття)

ГОЛОС ІЗ КОЛ, БЛИЗЬКИХ ЦЕНТРОВІ У. Н. Р.

I.

З великим зацікавленням слідкуємо ми, наддніпрянці, за тим, як розвивається на сторінках Вашого поважного органу дискусія в справі Всеукраїнського Національного Конґресу.

Що скликання такого конґресу мало би поважне значіння для цілої нашої справи, це не підлягає сумнівам, але в самій дискусії найбільш цікавить нас те, що від тем суто місцевих ми переходимо до більш широких, до тем загальнонаціональних. Замість деклямації про соборність, ми змагаємо до реалізації, принаймні ідейної, духової соборности нашої нації. Нарешті, окремі частини народу нашого, розкинені в тій чи іншій державі починають відчувати свою єдність. Страшне лихоліття, яке ми переживаємо, страждання і голодова смерть міліонів наших братів по той бік Збруча, дійшли до нашої свідомости, вжалили нас болюче у серце.

Ідея обєднання українців не є, очевидно новою. Ми, політичні еміґранти з Наддніпрянщини, вважаємо, що ми вже добули деякий успіх у цьому напрямку, зорґанізувавши в 1929 році Головну Еміґраційну Раду, яка коли й не обєднує всіх, то бодай гуртує переважаючу більшість наших еміґраційних установ у Европі, а подекуди й поза її межами. Але завдання Всеукраїнського Конґресу значно ширше, бо він має на меті обєднати вже не тільки еміґрантські установи, але весь український загал, що живе поза межами СРСР. Велике і поважне завдання!

У цікавих дискусійних статтях ріжних Ваших дописувачів потреба такої установи досить виразно зясована; менше передумана справа *як зреалізувати таку велику ідею.* Скликати сурогат конґресу може і не так тяжко, скликати-ж справді представництво міліонів розкиданих у ріжних державах українців, встановити пропорціональне відношення між цими представництвами і представництвом політичної еміґрації, яка нараховує у своїх рядах не міліони, а тільки десятки тисяч людей, а проте нині є одним можливим репрезентантом саме десятки міліонів населення Великої України, — все це завдання вличезної трудности.

Конґрес не може бути збудований на тому самому принципі, що парляменти окремих держав. Річ це значно складніша. Не можна буде вирішувати основні питання простою більшістю голосів, як це робиться в державному парляменті, бо там безпосередні інтереси всіх учасників і деякий державний примус міцніше тримають їх гкупі. При нашій ситуації, в разі, коли основні рішення підуть у напрямку противному інтересам тої чи іншої територіяльної чи політичної групи делеґатів, можливий попросту її вихід з конґресу, чим відразу був би затрачений всеукраїнський характер конґресу.

Через те в справі скликання конґресу повинні відбутися численні наради ріжних політичних і територіяльних угрупувань поміж собою. Коли цього наперед не зробиться, конґрес замість обєднання приведе до розєднання. Замість того, щоби відіграти позитивну ролю, стане місцем сварок і непорозумінь, що тільки приналять нас.

Чи таке попереднє порозуміння між політичними українськими угрупуваннями можливе? — Ще рік тому можна булоб сказати, що ні, сьогодні таке порозуміння зовсім не представляється чимось утопійним.

II.

Але для того, щоби люди між собою могли порозумітись, вони не тільки мусять поважати погляди противника, але й бути поінформованими про те, що і хто з них робив у тих справах, які обох цікавлять.

На жаль, п. В. П., маючи досить ясні і цікаві думки щодо завдання конґресу, такої поінформованости не виявляє. Ми всі українці так сторонили один від одного, що по всій щирости часом не уявляємо собі роботи наших-же людей за кордоном. Коли п. В. П. говорить про найелементарніші національні завдання, за які буцім то ніхто навіть не думав і не вважав себе обовязаним думати, він не тільки помиляється, але й принижує нашу національну гідність. Так наприклад говорить він про ліквідацію Педагогічного Інституту у Празі — інституції безперечно цінної і потрібної, про рятування якої нікому нічеб то і думати. Але п. В. П. легковажить той факт, що таки істнує Український Академічний Комітет у Празі, поважна інституція, міжнародньо визнана, яка саме й має на меті виконувати за кордоном ролю нашого, так мовити, міністерства народньої освіти.

Гадаю, що колиб на підставі пляну п. В. П. Всеукраїнський Національний Конґрес створив просвітню комісію, то й вона не моглаб бути більше авторитетво складеною, як цей Академічний Комітет. Інша річ, що цей комітет не має засобів, щоби напр. той-же Інститут підтримати.

Так само порушує п. В. П. питання про політичну еміґрацію: ніхто буцім то не цікавиться, де і скільки у нас безробітних і як їм прийти на допомогу. Але п. В. П. не є поінформований, що Головна Еміґраційна Рада на свому конґресі минулого року, так само як інші великі еміґрантські установи в Румунії, Франції, Польщі і т. д., постійно цією справою займається, що в Женеві при Офісі Нансена істнує постійне представництво Головної Ради, а в офіціяльному дорадчому комітеті збігців у Женеві беруть поважну участь делеґати наших чотирьох найбільших еміґрантських установ. Деж результати? Про це докладно за браком місця не можемо тут говорити; результати-ж слабі остільки, оскільки і сам Офіс і сама Ліґа Націй при теперішній кризі не може урятувати всіх безробітних. Пересувати людей з одної країни до другої просто неможливо, але це не перешкоджає нашим орґанізаціям по окремих країнах дуже багато робити для своїх людей і потрохи влаштовувати наших безробітних, яких порівнюючи може менше, ніж в інших еміґраціях.

Ще дивніше чути, коли говорять, що „ні в одній країні не маємо свого офіціяльного заступництва, ні в одній країні не маємо свого офіціяльного бюра, що працює систематично, відповідально, з обовязком реаґувати на кожний політичний виступ і на кожну статтю чи інформацію“.

Це твердить п. В. П. у своїй статті в „Ділі“ (ч. 237), а ми згадаємо, наприклад те, що в тійже ґазеті трохи раньше п. Данько (в статті про пресову пропаґанду, на жаль, дуже неповній), згадує про істнування хоч би льондонського бюра, яке принаймні має вже познаки постійности.

Далі, можна ріжно ставитись до концепції У. Н. Р. і її прихильників, можна з ними зовсім не годитися, але обєктивність вимагає нині, коли зявилася думка створити якесь спільне порозуміння всіх українців хочби на ґрунті скликання конґресу, признавати бодай факти. Отже уряд У. Н. Р. не припинив своєї діяльности і хоч більшість своїх місій примушений був зачинити і зосередити свою акцію головним чином в інтернаціональному женевському центрі, всеж лишилася, наприклад, місія у Франції, яка виконувала, — добре чи зле, це діло смаку, — саме ті функції, за які говорить п. В. П., та при тому безперервно від 1919 року, і яка нині обслуговує своїм „відділом опікування“ всіх українців без ріжниці партій. А Комітет у Румунії, щоб не згадувати за ріжні інші країни. Кому невідома його постійна і невсипуща праця?

При місії в Парижі вже вісім років істнує Пресове Бюро, яке принаймні щомісяця подає докладні бюлетени, підсумовуючи всі біжучі події українського культурного та політичного життя і, особливо, ті події, що торкаються Великої України. Ці бюлетени широко розсилаються офіціяльним установам, видатнішим політичним діячам і пресі цілого світу. Не маючи нині офіціяльних представників у ріжних країнах, уряд У. Н. Р. у цілій низці країн установив представників Пресового Бюра. Про преґарну роботу представника Пресового Бюра на Бельґію, п. Ю. Яковлева, вже згадувалося в „Ділі“, але так само слід згадати працю інших представників того-ж бюра, які провадять систематичну, постійну і відповідальну працю. Згадаємо дуже активну роботу п. Геродота в Букарешті, п. Мурського у Царгороді, п. М. Лівицького в Женеві, п. Паращука в Софії і т. д. Пан В. П. говорить, що нема у нас офіціяльних бюр. Але що він зве офіціяльним представництвом? З правного боку це є тільки представництво визнаної держави. У цьому розумінні і місія в Парижі не є офіціяльною установою, але офіціяльним не буде тим більше представництво Конґресу, як це гадає п. В. П., бо він в очах держав не може стати державно-правною особою.

Можна привести й інші приклади на доказ того, що одні з нас не знають, що роблять інші. Але при обміркуванні справи Всеукраїнського Національного Конґресу конче, на нашу думку, треба цю хибу виправити і брати під увагу не тільки те, що треба зробити, а й те, що зроблено.

Перед нами далеко вже не цілина лежить. Поле наше вже оране. Коли по всіх країнах систематично появляються статті з висловом симпатії до голодної України— то це само не зробиться. Хтось систематично про те дбав. Поле оране, треба його засівати, треба підсилювати ту працю вже чималу, що від 15 років систематично переводиться за кордоном. Кожний представник хоч би й пресового бюра, не кажучи вже про поважніші установи, що вже 5—10 років працюють на свому місці, має якісь звязки, свою традицію, а нам, молодій на міжнародньому полі нації, дуже і дуже доводиться рахуватись з тими хоч невеликими і недовгими традиціями, які ми вже собі придбали.

Не будемо занадто оптимістичними, але й не зменшуймо себе в очах своїх власних і в очах чужинців. Дещо зроблено. Орґанізаторам конґресу з цим доведеться напевно рахуватися.

Кияник.

Образки совітської дійсности.

„ТРЕБА ЩЕ МАТЕРІЯЛУ НА ОНУЧІ...“

Колгосп ім. Чубаря, синельківського рейону, оголошує прилюдного листа до влади. Пригадує свої заслуги і висловлює чемну просьбу, в якій розкриває всю страшну нужду українського села:

„Наш колгосп перший перед терміном виконав плян продажі збіжа... Цей успіх завдячуємо вказівкам вожда і вчителя тов. Сталіна... Ми працювали без лінивства, від 4 рано... Пильно хоронили збіжа від кулаків...

Потрібуємо шкла, хоч трохи цвяхів, заліза, дерева, бочок для ярин, занавісок до дверей, упряжі, шнурків і т. п. Всього того не маємо ані на селі, ані в рейоні, ані в міжрейоновій базі. А час не жде... Тому просимо окружний союз постачання, Вукоспілку й Центросоюз... Ми певні, що це не лише наші браки, але не стає тих річей іншим колгоспам...

Потрібуємо також обуви, готових одягів, білизни і багато інших річей. Правда, дещо продається у нас, але нам здається, що ті, які присилають крам, є переконані, що село візьме все, що йому дадуть. Візьмім напр. пальто: коштує 80 руб., але що це за пальто? Ковнір ледви-ледви тримається... Або вбрання, штани. Те, що випродуковане в Ленінграді, ще сяк-так, але виконане в Дніпропетровську — зроблене як на сміх. Один рукав — до ліктя, другий на чверть метра довший... Тих, що присилають такий крам — треба віддати під суд...

Обуву носиться з півтора тижня, а потім підошва ломиться на двоє (гума). У нас так роблять, що куплені чоботи віддають до шевця, він замінює гуму на шкіру, — але тоді чоботи коштують 150 рублів.

Треба нам ще матеріялу на онучі...“

(„Снабж. Кооп.-Торг.“ з 5. IX. 1933).

АБИ МОСКВА І ЛЕНІНГРАД БУЛИ СИТІ...

Вищецитований совітський часопис, що спеціяльно займається питанням кооперативно-торговельного постачання („снабженія“), посвячує в перших днях вересня ц. р. цілу низку заміток потребі забезпечити Ленінград і Москву в овочі і ярини, при чому (очевидно!) одно і друге мусить дати Україна:

„Впертої більшовицької праці ще нема. Місцеві („мєстнічєскіє“) настрої дають себе відчувати в акції засмотрення робітників Москви. Досить згадати, що серпневий плян збірки овочів для Москви Україна виконала менше ніж на 6 відс. Москва мусить бути цілковито забезпечена в овочі і картоплі...

Стверджуємо яскраву недостаточність у харчевому засмотренні найважніших промислових центрів, головно Ленінграду. ВУКОспілка працює погано. ВУКОвоч дав у цьому році 1500 тон замість минулорічних 33.000 тон. Президія Центросоюзу оголосила сувору догану директорові ВУКОвочу — тов. Журбінові. Президія зобовязала ВУКОспілку негайно змобілізувати всіх, щоби вже вересневий плян збірки й пересилки виконати на 100 відс., додаючи одночасно Ленінградові те, чого не виконано в серпні. Президія упереджує, що коли та справа не буде в найкоротшому часі урегульована, будуть приноровлені строгі засоби... Найпильнішим обовязком українських організацій є осягнути в найкоротшому часі додатній перелом у збірці овочів у першу чергу для Ленінграду...“

ЧИ НЕ ЗАБУЛИ ВИ ПРО ПОЧТОВУ СКЛАДАНКУ Ч. 500.986? ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО ДАТОК НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

„Під Краковом шириться московський дух!“

Тверезий польський голос про москвофільсько-православну вакханалію на Лемківщині.

Недавно варшавський „Курер Поранни“ помістив під повищим наголовком статтю з негативним підходом до акції москвофільського православія на Лемківщині. Автор вказує м. ін. на куріоз, що православні священики виголошують проповіди по російськи та взагалі займаються русифікацією земель, положених уже в недалекій віддалі від — Кракова.

Стаття ота не обхоплювала цілости лемківської проблеми, промовчувала м. і., що москвофільська акція на Лемківщині в ніякому разі не могла би прийти до тих розмірів, що їх прийняла, при іншому стані офіціяльної польської національної політики супроти українців, — а всеж, зауваження автора були правдиві. А що „Курер Поранни“ є органом санаційним, поважним варшавським щоденником (його гол. редактором є, як відомо, Войтіх Стпічинський), то варшавська московсько-православна митрополія тією статтейкою занепокоїлась і негайно на неї по своєму зареаґувала. І так якийсь варшавський „православний лемко“ (певне урядовець консисторії, про якого слушно потім у тому ж „Курері П.“ писалось, що він на Лемківщині ніколи мабуть не був і лемків у житті не бачив) в той спосіб „спростовував“ закиди польського часопису:

Неправдою є, що деякі православні священики виголошують на Лемківщині проповіди російською мовою; навпаки, всі правосл. духовники знанували лемківський діялект і тим діялектом навчають нарід. Богослуження відправляють у мові церковно-слов'янській. Тільки поляк, який не знає місцевого лемківського діялекту, ані теж російської мови — незаробом навищене — щоби виказати православну церковну владу, каже, що православні священики навчають нарід у російській мові.

На те „Курер Поранни“ негайно відгукнувся, не лише в цілости підтримуючи попередні свої твердження, але їх ще доповнюючи та представляючи безспірні докази. Сам автор польської статтейки заявляє, що він живе на Лемківщині від народження, добре знає лемківський діялект, а будучи 3 роки в Росії вивчив там теж російську мову. З цікавости нераз заходить до лемківських церков і в тамошніх віроісповідних справах визнається. Запитує конкретно: в якій мові, як не у російській, виголошували впродовж літ свої проповіди православні священики: Пантелеймон Рудик, Онуфрій Сапіга, Іван Патронік, ославлений Михайло Грицай і інші? Як промовляє до лемків москаль з народження о. Гаврітков? Як промовляв до лемків підчас візитації у 1931 р. православний епископ Симон? Богослуження відправляють православні священики на Лемківщині радше церковно-словянсько-московською мовою, зовсім неподібною до тої, якої вживають священики греко-католицькі. Вимова — чисто російська: „Багародіца“, „веки веков“, „памолімса“, „утєшітєль“, „Дєва“, „грєшний“, „согрєшіх“ і т. д. Поляк із Лемківщини впевняє, що будучи на такому богослуженні мав цілком враження, що находиться у Москві або Тулі.

Крім 3-ох — усі інші православні священики на Лемківщині це москалі або москвофіли і всі вони ширять московську пресу, з московською ідеольогією. Тому „православія фактично ширить під Краковом російського духа“.

Автор пригадує вкінці, що теперішне православія на Лемківщині є вірною колією російського православія ще перед світової війни. Річ іде також про пропаганду національної єдности лемків з москалями. Лише тому Австрія поставилась до того православія на Лемківщині негативно. Адже й на Буковині було за австр. часів православія, а проте австрійська держава трактувала його цілком льояльно.

Дуже жаль, що ш. автор не ставить крапки над „і“ і не висуває під адресою польської влади конкретних висновків і вимог.

Клопоти Румунії

Румунський уряд Вайди-Воєвода знайшовся в незавидному положенні за кордоном і внутрі. Заграничні вірителі натискають. Союз Народів домагається настановлення умовлених двох експертів. Міністер фінансів витоговив позаминне письмо й вислав його до комітету закордонних вірителів у Парижі. Кажуть, що вірителі роблять уже значні уступки, та що уряд думає полагодити корисно справу закордонних довгів.

У Женеві відрочено засідання фінансового комітету до 7. жовтня ц. р. До того дня має румунський уряд рішитися, чи приймає іменування економічних знавців зі Союзу Народів, чи ні. Більшість міністрів є за уступками. Але Мігалаке ще більше, ніж досі, противиться іменуванню закордонних знавців.

До цих трудноців має д-р Вайда-Воєвод ще й боротьбу в партії. Семигородські вісти кажуть, що число прихильників д-ра Юлія Маніва зростає та що в нац.-хліб. партії не перестає боротьба.

Сконфіскували бальон.

У суботу вистартували з Німеччини великим бальоном летуни Дімав, Вагнер і Бонке. Вихор заніс їх в напрямі Норвегії, відтам на Північне Море. Летуни, щоби рятуватися, скинули баляст і частину інструментів. На світанку бальон летів понад самою водою. Грозила їм смерть. Вкінці вдалося їм осісти на побережі Англії, де саме відбуваються маневри англійської фльоти. Англійська влада арештувала летунів, а бальон сконфіскувала.

Неспокій на Кубі

Як повідомляють з Гаванни, на Кубі вибухли нові заворушення. В багатьох містах прийшло до демонстраційних страйків. Маніфестації розганяє поліція. Президент Сан Мартін вказав переговори з опозиційними ґрупами, щоби привернути порядок. На беріг висів відділ американських вояків задля охорони життя і майна громадян Зл. Держав.

З Вашінґтону повідомляють, що урядові кола уважають ситуацію на Кубі зовсім поважною. На їхню думку заворушення викликують комуністичні аґітатори, що стоять у звязку з Москвою. На цілому острові панує анархія. Озброєні ватаги грабують населення

Союз Народів без грошей.

Із Женеви повідомляють, що Рада Союзу Народів займеться в найближчому часі справою вкладок своїх членів. Дня 1. ц. м. члени Союзу мали вплатити до його каси 38 міліонів швайц. франків, тимчасом до каси вплинуло тільки 14 міліонів. Тільки сім держав заплатило частинно, а 37 держав не заплатило взагалі нічого. Сам Китай винен Союзові 9 міліонів шв. фр., а деякі держави Південної Америки від 1919 р. не заплатили взагалі ніяких оплат.

З організаційного руху.

ПОЛІТИЧНА НАРАДА В МОСТИСЬКАХ.

У четвер, 14. вересня ц. р. відбулася в Мостиськах довірочна політична нарада нашої партії, на якій явилися представники майже всіх громад повіту. На збори прибув пос. Тершаковець.

Нарадами проводив голова Повітового Народнього Комітету о. Андрій Пипепюрський, який виголосив реферат про шкільництво, зокрема про шкільний закон з березня 1932 р. По переведеній оживленій дискусії принято одноголосно предложені шкільні резолюції.

З черги пос. Тершаковець виголосив реферат про події на Великій Україні, почім президія піддала під голосування протестаційні резолюції, які теж принято одноголосно.

Відтак відкрито наради Повітового Народнього Комітету УНДО, а пос. Тершаковець зреферував ухвали Центрального Комітету УНДО з 16. липня ц. р. і пояснив присутнім, чому виключено ред. Палієва з партії і чому ухвалено не підтримувати преси п. Тиктора. По короткій дискусії Повітовий Народній Комітет у Мостиськах одобрив ухвали Центрального Комітету з 16. липня 1933 р.

УКРАЇНЦІ!

КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Президія Конґресу національностей у президента Ради Союзу Народів.

Женева, 23. вересня 1933.

Нинішнього дня передполуднем Президія Конгресу національностей Европи під проводом свого президента д-ра Вільфана була принята президентом Ради Союзу Народів, норвежцем **Мовінклем.** Д-р Вільфан зреферував президентові Р. С. Н. хід конгресу та вручив його резолюції. По рефераті д-ра Вільфана виявалася загальна дискусія про положення меншин та вагу цієї справи для світа. Особливо звернено увагу на процедуру трактування петицій меншин у С. Н., на конечність зміни цієї процедури та на призначення окремої комісії при С. Н. для справ меншин.

Президент Мовінкель у дискусії признав вагу порушених справ і як норвежець сказав, що його уряд все дуже прихильно ставився до положення меншин в Европі.

Від українців був у президента Ради С. Н. член президії Конгресу національностей посол **З. Пеленський** і при цій нагоді зложив подяку в імени українців представникам Норвегії в Союзі Народів за їх постійно річеве і прихильне відношення до українських справ, які були під розглядом Союзу Народів.

‡

ФРАНЦ ВАСИЛЬ ІГНАТ, заступник фабрики шоколяди А. Пясецький і Ска, помер дня 25. вересня в 61 році життя. Похорони відбудуться в середу, дня 27. вересня з дому жалоби при вул. Арійській ч. 56 в Кракові.

В. Й. П.

Міжнародня соціялістична конференція у Парижі.

II.

Париж, у вересні 1933.

Провідник німецької соц.-демократії Вельс дав у своїй промові аналізу подій у Німеччині з часу світової війни аж досі. Вельс, як і інші німецькі делеґати, не ховає того, що також німецька соціял-демократія робила політичні помилки й промахи. Але поза цими помилками Вельс бачить головну причину, що дала фатальний початок розвиткові подій у Німеччині: це продиктовані державами Антанти *мирові договори*. „Колиб, — казав Вельс, — тому 15 років поводилися з молодою німецькою республикою, як із рівноправним чинником, як із носієм нового життя в европейській родині народів, то богато дечого сталось би інакше. Але тоді саме диктувалося і з цього диктату виросла пізніше диктатура в Німеччині“.

Вельс звернув увагу на звязок політичних подій у Німеччині з господарським розвитком. Поки німецьке робітництво мало працю, доти була змога активно боротися з усякими диктаторськими замахами й повстаннями.. Але страшна економічна кріза підірвала політичну силу й організацію демократичних і соціялістичних партій у Німеччині: „Німецьке робітництво відійшло зі сцени без бою“.

Одною з причин цього безсилля німецького пролетаріяту Вельс уважає тактику комуністів, які всіми засобами піддержують розлім у рядах робітництва. Навіть тепер, під диктатурою націонал-соціялістів комуністи в Німеччині ведуть завзяту боротьбу проти соціял-демократії: „бо вони отверто додержуються того погляду, що шлях до більшовизму іде через фашизм“.

Звертаючись до перспектив політичного розвитку в Німеччині, Вельс вказав на „протикапіталістичні стремління“, що охопили маси німецького народу. Недурно ж Гітлер мусить увесь час виступати перед масами з соціялістичними гаслами. З приводу цих антикапіталістичних настроїв у німецьких масах Вельс казав: „Хоч Гітлер тепер скомандував, що другої революції не буде, то я переконаний, що та друга революція все ж — проти нього — прийде і що Німеччина мабуть наперекір усьому є та країна, яка перша в Европі переживе соціялістичну революцію“..

Промови провідників французької соціялістичної партії — РенODеля, Блюма й ін. дали Соціялістичній конференції автентичну характеристику тих напрямів, що виявляються у французькім соціялістичнім русі.

Ренодель промовляв від меншости соціялістичної партії Франції. Він вказував на потребу притягнення до боротьби з фашизмом найширших мас народу — селян, інтеліґенції, молоді, словом всіх тих верств, що перебувають під гнетом і визиском капіталізму. Ренодель належить до тої групи соціялістичних послів французького парляменту, які бажають створити коаліційне правительство разом із поступовими буржуазними партіями. Усіх французів — казав Ренодель — турбують великі воєнні приготування Німеччини й Італії. З огляду на це Ренодель поставив питання про те, щоби у разі вибуху війни соціялісти всіх країн сконстатували, яка країна була нападаючою стороною. Ренодель рішучо виступив проти фашистівських та більшовицьких теорій диктатури і взивав до активної участи соціялістів у керуванні долею своїх держав.

Блюм уважає найліпшим засобом *боротьби* з міжнародним фашизмом — *боротьбу* проти господарської кризи. Бо саме ця кріза й її пашеризацією робітничих мас та широких верств середньої буржуазії („середнього стану“) дала в руки демагогам готові кадри ляндскнехтів, які йдуть за найфантастичнішими обіцянками. Також Блюм стоїть за притягненням середніх верств до соціялістичної організації. Але він уважає, що соціялістична партія, беручи участь у владі в обставинах капіталістичного господарства, може викликати розчарування в масах, бо не принесе радикального поліпшення в життю тих мас, якщо полишить сучасну систему капіталістичного господарства непорушною.

Проблеми „єдиного фронту“ з комуністами торкалися майже всі промовці на Соц. конференції. Один із делеґатів влучно висловився, що треба шукати звязку з комуністичними робітниками через голови комуністичних провідників, які залежать від Москви. Всі майже учасники конференції підчеркували повну безвиглядність „єдиного фронту“, бож комуністичний Інтернаціонал стоїть на тій позиції, що краще мати діло з фашистами, ніж із соціялістами: з фашистівськими державами Москва складає пакти про ненапад, проте з соціялістами комінтерн веде війну на повне знищення демократичного соціялізму.

Делеґат УСДРП п. *Феденко* промовляв на засіданні конференції 25. серпня. Зазначивши, що саме більшовизм дав фашистам приклад панування меншости над величезною більшістю народу, український представник дав характеристику політичної етики більшовизму, що для осягнення своїх цілей не спиняється ні перед чим, бо мовляв, „мета освячує засоби“. Як приклад такої політичної моралі промовець навів факти свідомого й плянового винищування українського народу рос. більшовицькою владою на Україні, факти небувалого у світі голоду й людоїдства. П. Феденко поставив запит прихильникам єдиного фронту з комуністами, чи можливе співробітництво соціялістів з тим режімом у Москві, який уже вдруге протягом останнього десятиліття спричинив голодову смерть міліонів робітників і селян у Совітськім Союзі? І чи можливий такий єдиний фронт соціялістів із комуністами в той час, як більшовицька влада жорстоко переслідує українських, грузинських та російських соціялістів?

Напередодні конференції відбулося в Парижі засідання Екзекутиви Соц. Інтернаціоналу, на якім укр. делеґат п. Феденко поставив справу голоду на Вел. Україні. Екзекутива ухвалила просити всі соціялістичні партії, що працюють в СРСР, подати фактичний матеріял про причини голоду. Найближче засідання Екзекутиви має докладно розглянути цю болючу для нас і так мало відому у світі справу.

К. В.

Розправа за вбивство Голувка.

Пятий день розправи.

(Від нашого кореспондента.)

СЕНЗАЦІЙНІ ЗІЗНАННЯ МУЙЛИ.

І Михайло Гнатів був провокатором?

Свідок Теодор Муйла, 31 років, селянин, тепер в арештах в Дрогобичі, де ведеться проти нього слідство за приналежність до ОУН, каже, що підс. Барановського не знає. Зі Степаном Огородником зустрінувся в 1931 р. по Великодніх святах. Михайла Гнатова знає добре ще від дитячих літ. На прохання М. Гнатова в квітні 1931 р. свідок пішов з ним до Губич до Огородника, якого викликав з читальні. В тому часі свідок не знав ще особисто Огородника. Огородникові представився і заявив йому, що його кличе М. Гнатів. Свідок з Огородником вийшли за Губичі на залізничий шлях, де Гнатів відкликав Огородника на бік і оба розмовляли. Свідок не знає чи розмова велася за револьвер. Пізніше вже не ходив ніколи в двійку з Гнатовом до Огородника. Зате з Огородником зустрічався ще не раз і не два, але щойно в осени, у вересні або жовтні, Огородник попросив свідка, щоби цей пригадав М. Гнатові за револьвер. І дійсно по кількох днях Михайло Гнатів передав револьвер через Криська свідкові і цей віддав його Огородникові. Тут предсідник показує йому револьвер марки Ф. Н. ч. 99.726, а свідок пізнає його і каже, що це той револьвер, який передав він Огородникові. Велике зацікавлення викликує на салі заява свідка, що М. Гнатів уже підчас свого побуту зі свідком у Губичах мав цей револьвер зі собою; одначе свідок не знає про що взагалі тоді розмовляв М. Гнатів з Огородником.

Про вбивство свідок довідався з часописів. Про саме вбивство свідок теж з ніким не балакав. Негайно по вбивстві свідка арештували, але вже по двох днях його звільнили. З Мих. Гнатовом про ОУН не балакав; Гнатів не давав йому теж ніколи нелеґальної літератури, ні не розмовляв зі свідком ніколи про якісь напади.

На питання предсідника, чому в слідстві зізнавав, що М. Гнатів давав йому „Сурму“ і летючки, свідок відповідає, що зі страху перед поліцією, яка перед слідством погрожувала йому.

На питання предсідника, чи Гнатів не згадував свідкові, навіщо йому було цього револьверу, — відповідає, що Гнатів звірився перед свідком, що **йому поліція дозволила держати револьвер.**

А далі свідок складає ось такі сензаційні зізнання про М. Гнатова: **З початком 1931 р. свідок зустрінув М. Гнатова в Дрогобичі підчас його проходу з командантом Шульцом. На питання свідка, чому він проходжується з командантом поліції, М. Гнатів відповів, що він є конфідентом поліції, бо не має з чого жити.**

На питання предсідника, чому М. Гнатів мав такий великий вплив на всіх, себто свідка, Огородника, Л. Криська і т. д., хоч це був простий робітник, — свідок не вміє цього вияснити.

При конфронтації **Огородник** обстоював при своїх зізнаннях і запевняв далі, що ще підчас своєї першої розмови в Губичах револьвер мав у себе. Муйла навпаки підтримує свої зізнання.

Обор. д-р Шухевич: То у вас у Дрогобиччині була конфіденціональна зараза, бо Барановський — конфідент, Мотика — конфідент і М. Гнатів теж конфідент?!

Свідок: мовчить.

Опісля на низку питань прокуратора, оборонців: **д-ра Шурлея** та **д-ра Шухевича**, як це було з призванням М. Гнатова, що він є конфідентом команданта Шульца, свідок обстоює при своїх попередніх зізнаннях і впевнює, що так йому заявив сам М. Гнатів.

Св. Ян Мидель, командант поліції в Трускавці, своїми зізнаннями не вносить до розправи нічого нового. Оповідає лише про свої враження по убивстві посла Голувка, в справі якого слідства не переводив, та про свою ревізію в Катерини Крамарової в дні 30. XI. 1931, де найшов пачку з 4 револьверами і набоями. Каже, що підс. Мотика мав у себе сільні бомби і експлозив. Знав про це на основі конфіденціональних вісток.

Зате загальну увагу всіх присутніх звернув на себе своїми зізнаннями **Антін Стефанишин,** який вже в год. 3.30 починає зізнавати.

Св. Антін Стефанишин, 35 років, журналіст і учитель з Долини зізнає, що підс. Барановського пізнав ще в 1925 р., з яким теж сидів опісля в тюрмі. Їхні дружні взаємини зглядом у тюрмі попсувалися і то в наслідок засадничих розходжень у політичних поглядах.

Предсідник: Чи не могли би ви сказати, на якому саме тлі повстали ці розходження?

Свідок: На це питання не відповідаю.

Далі на питання предсідника каже, що не знає, чи пок. Березинський належав до ОУН і чи слідив підс. Барановського.

Предсідник: Чи й на вас кинено підозріння, що ви є конфідентом?

Свідок: Так. Таке підозріння вже давно кинено на мене. І давніше я лише підозрівав, а нині вже знаю, хто саме його кинув на мене.

Новий міліон пішов у світ і тим разом льос трафив якнайліпше.

У державній льотерії був у суботу великий день. Другий раз цього року вийшов з колеса міліон золотих. Міліон — слово, яке вимовляють одним віддихом, але хто має міліон, той має необмежені життєві можливості. Отже нічого дивного, що сотні тисяч льотерійних грачів нетерпляче ждали, кого з них щасливий льос виріжнить та зробить міліонером. Вичікуючи, брали безпосередню участь у тягненні льосів, бо радіо надавало звістки по всьому краю.

В год. 8-ій вранці у салі Державної Льотерії повній від публики, засіла за столами державна комісія і делеґати міста. Дві дівчинки-сирітки станули при колесах зі звитками. Директор у вступній промові каже кілька слів, предсідник дає знак і дівчинки виймають одночасно кожна один звиток і передають їх урядовцям. Один урядовець відчитує число 129512 непреміований льос, другий: виграна 250 зол. Це перша найнижча виграна в останньому дні тягнення V-ої кляси, отже той льос виграв міліон золотих. На салі шепіт зітхань...

Не виграв ніхто з присутніх, але хто цей вибранець долі, що став міліонером? Проданий у Львові льос має чотирьох власників, отже зостало у Польщі чотирьох нових чверть міліонерів. Двох із них пп. Х. Д. і Х. Г. це два бідні еміґранти з Росії, що блукають львівськими вулицями шукаючи якогонебудь заняття і що живуть із припадкових заробітків. Два інші пп. М. С. і А. Г. це дрібні крамарі, зовсім незаможні.

Сліпа доля обдарувала фортуною біднянних людей, що зазнали тяжких ударів у своїм житті і тепер певно зможуть пошанувати гроші, на які вони так нетерпляче чекали. Інші виграли вчора ріжні менші суми, а таких щасливців є кілька тисяч. Радісним закінченням Льотерії для тих, що нічого не виграли, було 200 виграних льосів для потіхи по 5.000 зол. і 1000 льосів для потіхи по 500 зол. Всі інші мають перед собою широкі вигляди при найближчій 28-ій Льотерії, якої льоси є вже у продажі.

—o—

Предсідник: Чи можете сказати хто це зробив?

Свідок: Так. Це зробив підс. Барановський.

Предсідник: А чи ви ставали колинебудь у Празі перед революційним трибуналом враз з підс. Барановським? Якже це було?

Свідок: Так. Це було у вересні 1929 р. Почалось воно з мого виїзду на Вел. Україну в липні 1929 р. Туди поїхав я враз з д-ром Сенютою, відомим комуністом за згодою і порадою підс. Барановського. Я як журналіст цікавився долею і життям-буттям українського народу і хотів про це переконатися в автопсії. І коли зі своїми думками звірився перед підс. Барановським, цей порадив мені їхати туди. Зате опісля кинув на мене наклеп, що я комуніст, щоби лише понизити мене перед українською опінією і я став дійсно жертвою провокації. По 2-ох місяцях я повернув до Галичини з д-ром Сенютою; опісля він ще раз вибрався туди, але на кордоні його вбито.

Предсідник: Хто був предсідником трибуналу?

Свідок: Сеник.

Предсідник: Чи підс. Барановського теж судили?

Свідок: Його судили окремо.

Предсідник: То вас судили в одній справі?

Свідок: Не відповідаю на це питання.

Предсідник: Якже скінчився суд над вами?

Свідок: Мене напятнували, а підс. Барановського судили окремо і як закінчилося — не знаю.

Предсідник: Але ким був підс. Барановський? Був боєвиком і займав в орґанізації визначне становище?

Свідок: Так. Підс. Барановського я знав як політичного вязня, але всі говорили, що він займає в орґанізації теж провідне становище.

Обор. д-р Роґуцький: Скажіть, у якій ролі ставав підс. Барановський у Празі перед революційним трибуналом?

Свідок: Я вже сказав, що нас судили окремо і про це не знаю.

БУВ КОНФІДЕНТОМ ЧИ НЕ БУВ?!

Обор. д-р Шухевич: Скажіть но мені пане Стефанишин правду. Чи ви були на службі рядника Івахова, чи ні?

Свідок: Я вважав це негідним імени українця.

Тут встає підс. **Барановський** і заявляє, що він не спровокував виїзду свідка на В. Україну. Навпаки! Йому відомо, що свідок Стефанишин їздив до СРСР тому, щоби звідтіля привезти вибухові матеріяли для УВО, як екразит у заміну за шпигунські матеріяли. А зрештою про це знала поліція.

Предсідник: Хто саме знав з поліції?

Підс. Бар.: Внутрішній „wywiad"?

Предс.: Але хто саме?

Підс. Бар.: Комісар Чеховський.

*

В понеділок відчитали знавці Ф. Сікорський та С. Черський з Інституту Судових Експертиз з Варшави своє оречення, що смерть посла Голувка наступила від куль з револьверів Ф. Н. ч. 109.503 і 99.726, луски яких найдено в помешканні покійного посла. Надіслані до експертизи револьвери марки Ф. Н. 109.503 і 99.726 є саме тими, з яких безсумніву вбито посла Голувка.

*

МИХАЙЛО ГНАТІВ УБИТИЙ?!

Таємнича постать М. Гнатова, яка раз-у-раз виринає на процесі та притягає увагу нашого громадянства, яке хотілоб, щоби розправа висвітлювала всебічно його ролю в убивстві Г. Голувка, є предметом нової поголоски. Ось саме підчас процесу розійшлась вістка — з довол[і] авторитетних джерел, що М. Гнатів, який по вбивстві утік до Данціґу, а звідтіля до більшовиків, також розстріляний. На днях урядові круги у Варшаві буцімто одержали підтвердження цієї вістки. А всеж, істнує теж друга версія, що М. Гнатів перебуває у Франції.

Шестий день розправи.

На вступі нинішньої розправи обор. д-р Шухевич поставив декілька питань до підс. Барановського ось такого сензаційно-ревеляційного змісту:

РЕКОНСТРУКЦІЯ В ОУН!!

Обор. д-р Шух.: Чи була реконструкція в ОУН така, що покликано до життя сенат і екзекутиву? **Підс. Бар.:** Так! (зізнає завсіди по польськи!). **Д-р Шух.:** І ви повідомили про це поліцію? **Підс. Бар.:** Так! **Обор. д-р Шух.:** І ви повідомили ком. Чеховського, що до сенату ОУН увійшов д-р В. Старосольський? **Підс. Бар.:** Такі були поголоски. **Обор. д-р Шух.:** А чи ви не знаєте, до якої партії належить д-р Старосольський? **Підс. Бар.:** Ні! **Д-р Шух.:** Як? Ви не знаєте, що д-р В. Старосольський є заступником голови в партії УСДП? **Підс. Бар.:** Ні!

АТЕНТАТ НА Р. СУШКА!

Обор. д-р Шух.: А чи правдою є, що ви орґанізували атентат на ком. УВО полк. Романа Сушка? **Підс. Бар.** мовчить мов заклятий.

Опісля приступлено до переслухування чергових свідків. Нині зізнавали вже такі свідки, які своїми зізнаннями держали увагу всіх слухачів на судовій салі в великому напруженню та своїми зізнаннями вносили вияснення деяких важливіших моментів цього небуденного політичного процесу.

ЩЕ ПРО ВБИВСТВО ПОС. ГОЛУВКА.

Св. Михайло Матчак, літ 38, посол з УСРП, незаприсяжений зізнає, що про вбивство посла Тадея Голувка довідався у Львові негайно, бо вже в годину по факті. Тому свідок намагався негайно вияснити тло та мотиви цього вбивства. Зустрінувшись того вечора в кофейні „Лювр" зі своїм давнім товаришем зі шкільної лавки та товаришем зброї полк. Р. Сушком, про якого знав, що стоїть доволі близько кругів ОУН, повідомив його про це вбивство. Ця вістка збентежила полк. Р. Сушка і він вияснив свідкові, що це виключене, аби почин убивства пос. Голувка вийшов від проводу ОУН. І тоді навіть Р. Сушко навів низку мотивів, чому виключене, щоби вбивство виконали члени ОУН і з доручення проводу ОУН. Проте свідок далі цікавився тією справою, як політичний діяч. Тому, що свідок піддержував контакт з деякими націоналістами та мав змогу побувати за кордоном на зїздах II. інтернаціоналу, свідок мав змогу переконатися, що з вбивством Голувка звязані деякі жахливі містерії, які полягали на тому, що між деякими органами безпеки і людьми, які стоять дуже близько до О. У. Н. є звязки, а ці люди продовжують далі свою діяльність. І тому, коли в соймі дискутовано над розвязаними українськими ґімназіями в Дрогобичі, Рогатині та в Тернополі, а посли з ББ. робили відповідальними за вбивство Голувка учеників української ґімназії в Дрогобичі, свідок зложив заяву зі соймової трибуни, щоби посли з ББ не тягнули за язик, бо „скажемо не так ревеляційні, як радше неприємні для польських властей вістки про вбивство пос. Голувка". Ці відомості я потвердую нині — каже свідок у відповідь предсідникові, бо органи безпеки дійсно вдержували контакт з деякими членами ОУН.

Предсідник: Так, але В. Білас, Д. Данилишин, підс. Буній і М. Гнатів не вдержували контактів з поліцією?

Свідок: Так! Але вони були лише безпосередніми виконавцями вбивства посла Голувка, а не його інспіраторами. Як мені відомо, провід ОУН був теж заскочений тим убивством.

Предсідник: Але атентат на посла Голувка опісля вже ex post апробовано?

Св.: Я знаю, що ця організація відзначалася дуже великою дисципліною; одначе не виключене, що хтось виконував акти терору теж на власну руку. Мені відомо, що саме в тому часі провід ОУН, приказав припинити терористичну акцію в краю тому, що хвилина була тоді непригідна, а на міжнароднім терені були поладнані жалоби укр. послів. Свідок підс. Барановського знає, але з ним не зустрічався. Свідок каже, що вже з кінцем 1931 р. дехто підозрівав підс. Бар., що він працює в ОУН. і для поліції. Одначе в кругах ОУН. мали до підс. Бар. безпастереження довіря. Вже навіть тепер, і підчас побуту свідка за кордоном, круги ОУН. запевняли свідка, що мають повне довіря до підс. Барановського. Яскравим прикладом цього довіря до підс. Бар. є найновіше число офіційного органу ОУН. „Розбудова Нації", де в числі 7—8 з 1933 р. гостро виступлено проти свідка та укр. радикалів тому, що з підс. Бар. роблять провокатора. На питання судді Кучери, як це пояснити, що в 1931 р. в Дрогобиччині відбулося аж 8 актів саботажу та нападів, хоч провід ОУН видав приказ їх саме тоді припинити, свідок каже, що це було вислідом саме тих містерій, які полягали на тому, що деякі члени ОУН вдержували безпосередній контакт з деякими особами з виділу безпеки. Зрештою пізніше вже висвітлено, що деякі з тих актів не виконали члени ОУН.

*

Дальший тяг цих цікавих зізнань подамо в черговому числі.

ЗІЗНАННЯ ПОС. О. ЛУЦЬКОГО.

Св. Остап Луцький, с. Михайла, 49 років, гр.-кат., посол, без присяги, зізнає, що: в весні 1931 р., коли сойм скликано на звичайну сесію брав участь від президії Українського Парляментарного Клюбу саме з бл. п. послом М. Галущинським і пос. В. Загайкевичем за попередньою ухвалою ЦК УНДО в переговорах, ведених з президією клюбу ББ, порушуючи низку справ звязаних з інтерпеляцією українських послів про т. зв. „пацифікацію" і арештованим українських послів, домагаючись випустити їх на волю за кавцією. Від ББ виступали тоді заступники президента клюбу: пос. Голувко і Бадзкевич. Підчас тих пертрактацій президія клюбу ББ. заповіла „вбити" нашу інтерпеляцію про пацифікацію на соймовій арені заявила нам, що є бажаним фрагментаричне поладнання поодиноких квестій, а зате вказаним є поставити українське питання на ширшій площині. На вступі переговорів заявили нам польські посли, що передумовиною зміни курсу політики уряду до українців і поладнання українських вимог є: 1) зложення зі соймової трибуни Українським Клюбом декларації „льояльности" і 2) випофання жалоби з Ліґи Народів щодо т. зв. „пацифікації". Коли так справу поставлено, тоді ми заявили, що ці умовини не можливі до принятя, бо нашу заяву „льояльности" поясьнювано би, що вона починається від моменту зложення декларації і посередньо в Женеві управедливлювало би переведену пацифікацію. Зрезиґнуванням без поладнання нашої інтерпеляції про „пацифікацію" на внутрішньому форумі, нам остався тільки шлях жалоби до Женеви. Тому то пертрактації перервано на самому початку. На питання предсідника свідок каже, що пок. посол Голувко був у польськім політичнім світі марках українофілом, бо виступав як член ППС за територіальною автономією для українців; робив заходи, щоби перенести з Подєбрад Українську Господарську Академію та прихильно відносився до заходів цих змагань українців за В. Україні. Пацифікацію осудив зі становища польської державної „раціі" і вже хоч би тому був симпатичнішим від тих політиків, які захвалювали „пацифікацію". Тому українські посли, саме свідок і його товариші не мали розчарування з приводу перервання переговорів. Свідок довідався про побут пос. Голувка на лічуванні у Трускавці щойно з часописів враз із вісткою про його вбивство. Дотепер свідок це мав абсолютно ніяких вісток, що пос. Голувко підчас свого побуту в Трускавці вів переговори з укр. політ. діячами, а тим паче

партією УНДО. Негайно по вбивстві поль. часописи записали вбивство на рахунок УВО. Ми в це не вірили. Таке було моє переконання і партії УНДО. За тим промовляли ось такі аргументи: Наші посли по внесенню жалоб до Ліґи Націй довідалися в Женеві від полк. Коновальця, що він видав заборону продовжувати терористичні акти аж до поладнання наших жалоб у Женеві. Цей приказ був оголошений і про нього знало також українське підземелля в краю. Коли ж взяти під увагу, що в такій революційній організації панує дисципліна і що те вбивство пошкодило би нам на міжнароднім терені, тоді наші здогади були узасаднені, що вбивство пос. Голувка не було інспіроване українськими чинниками. Добра техніка вбивства зміцнила переконання, що не зробили цего „хлопчики", які виломилибися з під наказу.

Предсідник: Чи твердження, що пос. Голувко був автором пацифікації могло викликати такий настрій, що навіть члени ОУН чи інші українці могли виконати вбивство проти наказу?

Свідок: Так. Підсунення такого твердження могло попхнути молодих хлопців до всього. Вважаю таке гасло геніяльним потягненням. Виконавці чину по такім брехливім гаслі це символ відповіди українця на пацифікацію. В нинішній ситуації знаємо хто є мечем. Зате бажанням українського політичного світа є, щоби нарешті стверджено хто є рукою, яка кермувала цим мечем, вложеним до рук молодих, патріотичних хлопців.

На питання предсідника, чи в українському громадянстві не вважав хто посла Голувка автором пацифікації, свідок відповідає, що не відомо. Знову те саме, що з пос. Голувком офіційно конферовано, це мусіла українська суспільність зрозуміти, що Голувко не є автором пацифікації. Свідок додає, що з авторами „пацифікації" У. П. Р. не говорила. На питання предсідника свідок каже, що круги ОУН вважали підс. Барановського своїм членом, хоч він був на услугах поліції. На питання прокуратора свідок каже, що ціллю всіх українських політичних партій і організацій не є жадоба знищити Польщу чи польський нарід або інші держави чи народи. Українські політики і свідок кермуються у своїй діяльности лише вимогами української політики. Ми не є для негації, ані ціллю нашої політики не є виступати проти чогонебудь, бож нашим завданням є українська державність. Це друга справа, що між українською політикою і польською державною рацією є багато конфліктів. Далі свідок каже, що ОУН має вплив на деякі круги української молоді і то з ріжних сфер. Далі свідок не перечить, що в деяких округах, як ось у нафтовому басейні мали вплив на молодь теж комуністи. На питання обор. Шурлея свідок виясняє, що переговори в 1931 р. багато людей вважало за „угоду", про що не було мови і категорично заперечує, начебто українські посли цофнулися від переговорів під натиском публичної опінії. Ці пертрактації не мали для нас ціли заключити „угоду" ані ми не заперестали їх під натиском прилюдної опінії. Нам ішло про конкретні постуляти. Умовини були не до прийняття і ми їх негайно відкинули. Партія УДНО апробувала наше становище перед переговорами і опісля.

Обор. д-р Шурлей: Чи становище посла Голувка в українській справі могло бути плятформою до порозуміння між польським та українським народом?

Св. пос. Луцький: В тому часі видавалося нам неможливим; зрештою я добре знав політичну дійсність і посла Голувка. Він не мав рішаючих впливів на біжучу політику уряду.

Обор. д-р Шурлей: Провід УВО видав приказ здержати акти саботажу! А чи українські партії протиставилися тим актам?

Св. пос. Луцький: Так. Відбулося засідання екзекутиви партії УНДО і осуджено акти саботажу, а щоби надати своїй енунціяції більше авторитету, президія партії звернулася ще до партії УСРП. і УСДП. та видано спільну енунціяцію з різким осудом актів саботажу. Одначе подразнення мас „пацифікацією" було таке велике, що вона вже не здержала від дальших актів УВО.

*

Продовження розправи з 6-го дня подамо в черговому числі з технічних причин.

—o—

ЗЕМЛЕТРУС В ІТАЛІЇ.

У вівторок в год. 4.35 рано відчули в Римі підземні потрясення, що тревали кілька секунд, одначе не наробили шкоди. Небаром виявилося, що осередок землетрусу є в Абруцах на лінії Сальмона-Пескара. В тій околиці землетрус був дуже сильний. Є чимало жертв, одначе подробиці землетрусу невідомі. В місті Сальмоні було 20 ранених. Убитих не було.

Процес за підпал Райхстаґу.

ЛЯЙПЦІҐ, 26. 9. ПАТ. У пятому дні розправи з причини мовчанки головного обвинуваченого Ван дер Лібе предсідник повідомив, що суд постановив візвати на завтра до Ляйпціґу в характері свідків гол. слідчого суддю і тих поліційних службовиків, які перші переслухували Ван дер Лібе та перед якими він зізнавав ясно й виразно.

Обв. Димітров хоче зложити заяву. Предсідник не позволяє. Димітров голосно кричить і протестує проти перекручування його зізнань у німецькій пресі. Посередництва адвоката не просив, бо буде сам боронитися. За це одержав напімнення.

Як перший зізнає Ван дер Лібе, що обмежується до відповідей: „Так", „Ні", „Можливо". Ван дер Лібе признає, що в суботу 25. лютого закрався до деревляного будинку сусп.-опіки в Нойкельн із сірниками та двома скриньочками легкозапальних вугляних запальників і там підпалив пів скриньки запальників. Запримітили це прохожі та з поліцією вгасили пожежу. Лібе тимчасом утік на пл. Олександра до м. ратуша й тут також хотів вкинути крізь вікно скриньку запальників.

Предсідник відчитує протоколярне зізнання свідка, який сказав, що ця пожежа могла грізно поширитися. Подібно було з підпалом райхстаґу, куди Ван дер Лібе дістався по деревляному руштуванні та підложив там одну скриньку запальників, а на даху другу.

На питання предсідника з яких причин допустився тих проступків, обв. відповідає холоднокровно: „З власної ідеї". Рівночасно заперечує, начеб підпал мав бути з його боку гаслом заг. німецької революції. В перших зізнаннях обвинувачений сказав був, що метою підпалу було кинути німецькому пролетаріятові гасло зорганізувати сильну контракцію та зломити націоналізм, зорганізувати акти терору й викликати революцію в усій Німеччині.

Ван дер Лібе зізнає далі, що підпалив райхстаґ без нічиєї помочі. На питання, яке становище обвинуваченого в справі стосування терору, Лібе мовчить і не відповідає, хоч стараються про це оборонці й перекладчик. Судовий експерт стверджує, що Ван дер Лібе умово нормальний, а мовчанка його, це свідома пасивна оборона, та всеж обв. слідкує пильно хід розправи.

НІМЕЧЧИНА ТА СПРАВА МЕНШИН.

ПАРИЖ, 26. 9. ПАТ. „Журналь" звертає увагу на німецьке внесення, зложене вчора в Женеві в справі переказання політичній комісії тієї частини звіту з діяльности Ліґи Націй в мин. році, яка говорить про національні меншини. Німецьке внесення хоче не лише підважити польську ініціятиву в справі поширення трактату про меншини на держави, які він обіймає, а є теж сміливою диверсією, коли зважити, що у звязку з тим торкнуться жидівської справи в Німеччині й устійнення, чи жиди в Німеччині є німцями, чи належать до національної меншини.

Новий данський університет

На днях відбулося в приявї данського короля світочне відкриття другого (перший є в Кебенгавн) університету, а саме на східньому побережжі Ютляндії в місті Аргус. Цікаве, що цей університет закладений тільки завдяки пожертвам приватних осіб, без допомоги держави.

—o—

5.000 ВБИТИХ І РАНЕНИХ.

Буревій, що навістив зах. побереже Мексику, був найбільший, який колинебудь там нотували. Вбитих і ранених є щонайменше пять тисяч. Найбільше знищення заподіяв буревій в м. Кампіко, де досі ствердили 500 вбитих. Місто виглядає наче після бомбардування. Тому, що трапляються грабежі, проголосили стан облоги в цілім краю, навіщенім катастрофою. Руїну околиці збільшила ще повінь р. Тамезі та Поміко. Вода несе останки домів, трупи звірят, часто й людей. Залізничі насипи напротязі багато миль під водою. Багато міст знищених до тла. До знищених околиць годі добитися поїздом й літаком, бо є страшні вихри. Президент Мексику видав відозву до населення збирати складки для навіщених катастрофою. Військо та Червоний Хрест проводять ратункову акцію.

ооооооооооооооооооооооооооооооооооооо

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Контрабандові запальнички.

В останній час появилося у Львові та в інших більших містах багато продавців контрабандових запальничок. На вулицях або у воротах домів такі продавці тихцем пропонують прохожим запальничку за дуже дешеву ціну. Нерідко трапляється, що і продавця і покупця поліційний агент арештує за незаконну трансакцію і оба вони відповідають за неї перед судом. Кара буває ріжна, починається від грошевої і доходить до кількох місяців вязниці. З огляду на те, що якости такої контрабандової запальнички перевірити не можна, запальнички ці, дуже дешеві, псуються інколи дуже швидко або є вже зіпсовані і плямлять одіж.

—o—

НОВИНКИ

— **Видавництво Укр. Заг. Енциклопедії** розіслало в серпні ц. р. всім своїм передплатникам виказ стану передплати на У. З. Е. і просило вирівняти залеглість або належитість за цілість У. З. Е. заявою на залученій карточці. Оцією дорогою просимо ще раз наіслати В-ву заяву до кінця місяця **вересня ц. р.** Також просимо не урґувати посилки зшитків ч. 24—28 „Україніка", бо ті зшитки ще не надруковані. Про їх появу В-во повідомить своєчасно в пресі. **Просимо вирівнювати залеглість** і тимсамим дати змогу чимскорше закінчити твір. — **Адміністрація В-ва У. З. Е. в Коломиї.** 409 2-3

— **Загальний виділ у львівській політехніці** касують на основі розпорядку міністерської ради. В варшавській політехніці касують виділи інжинірії сухопутньої, водної, геодезійної, а створюють новий інжинірський виділ для всіх наук в тій ділянці.

— **Інавґурація нового концертового сезону** бюра М. Тірка буде 2. жовтня (понеділок) в салі Польського Музичного Т-ва виступом скрипака Павла Коханського, світової слави віртуоза. Його концерти проходять з величезним успіхом у всіх музичних центрах Европи та Америки. Коханський грає на однім з найціннійших інструментів світа, на т. зв. еспанськім Страдоваріюсі.

— **Львівська хроніка.** З руштування костела який будують на Личакові впав робітник Мец і тяжко поранився. — В фабриці машин „Ферум" при вул. Жовківській 147. трансмісійний ремінь схопив робітника Т. Пилипчука та поломив йому ліву руку, праву ногу й кілька ребер. У безнадійному стані відвезли Пилипчука до шпиталю. — В Ринку ч. 9. троїлася двічі наймичка Текля Скиба (з Рудеччини), тому що втратила службу.

— **Краєва хроніка.** В Крехевичах пов. Станиславів сержант 26. п. п. зі Львова Тадей Руца застрілив свою 22-літню наречену Елеонору Недзільську, довідавшись, що вона з ним зірвала. — В присілку Дуб[illegible] пов. Гусів 5-літній син господаря Антона С[illegible] підпалив на подвірю стіжок, причому згоріло ще кілька будинків. У вогні згинув також хлопчина. — У Демні 21-літній Карло Тимчинський, хорий на епілепсію, пробив ножем сім разів свою маму, а батькові завдав два удари в груди. Щойно сусіди обезсилили навіженого.

— **Дальші зловживання у львівському маґістраті.** У звязку з грошевими зловживаннями, які викрито в управі міських нерухомостей, президент Дроновський усунув зі служби презиідіального урядовця Рибакова і переслав його справу судові. Втрати, які потерпіла громада, доходять до 13.000 зол.

—o—

ХТО ЧИТАЄ ЧАСОПИС, А НЕ ПЛАТИТЬ ЗА НЬОГО, ТОЙ НИЩИТЬ НАРОДНЄ НАДБАННЯ

З судової салі.

ЗА „СВЄНТО ГУЦУЛЬЩИЗНИ“

В середу 20 п. м., як ми вже повідомляли (див. „Діло“ ч. 250), відбулася в Коломиї розправа проти: 1) **Юрія Никорака**, студ. держ. школи будови машин та електротехніки в Познані, 2) **Дмитра Мартинюка**, крамаря, 3) **Марії Кощук** і 4) **Ольги Максимюк**, обвинувачених у приналежности до ОУН та в кольпортажі в Косові й Москалівці летючок тої організації, що звертаталися проти т. зв. „свєнта Гуцульщизни“. На розправі всі обвинувачені заперечили свою вину, з винятком Ю. Никорака, якого арештували в часі розліплювання летючки ОУН на таблиці біля старостства в Косові і який признався до закидуваного йому вчинку. Зі свідків прокуратури обтяжував обвинувачених агент Адам Вєсьер, який „доказував“ приналежність їх до ОУН тим, що вони є членами Т-ва „Каменярі“ в Косові, що викликало на салі немалу веселість. У вислідї розправи, що скінчилася по 10-ій год. вечором, **засудили Юрія Никорака на 1 рік вязниці** з врахуванням слідчого арешту (від 15. червня ц. р.). Всіх інших обвинувачених увільнили.

Обвинувачених боронили адвокати: д-р Ромуальд Думін, д-р Олександер Коссак, д-р Іван Новодворський, д-р Іван Турянський і д-р Антін Кузьмич.

—o—

СПОРТ.

Ситківкові змагання II. кляси.

В четвер 28. ц. м. в год. 15. починаються ситківкові змагання за мистецтво II. кляси та мандрівну чашу п. Дзеровича Р. В рямцях тих змагань відбудуться показові гри наших змагунів І. кляси із чільними ракетами Львова: Альтшілєром, Ляйтнером, Левенгердом та Кнопфом. Ці показові гри, які викликують у прихильників ситківкового спорту зрозуміле зацікавлення, відбудуться на токах Л. К. С. при вул. Войтіха в суботу 30. IX. і неділю 1. X. п. р. від год. 14.30. Змагання II. кляси відбудуться теж на токах Л. К. С. Зголошення приймає дир. В. Палій, кавярня Шевченка, до 29. ц. м. год. 14. Льосування точно дня на токах Л. К. С. в год. 14.30.

ЧЕРНІВЦІ. Довбуш-Макабі 1:0 (1:0).

В неділю 24. ц. м. розіграв Довбуш приятельські змагання з Макабі і вирішив їх у свою користь. Гра тих обох дружин була дуже цікава і стимула зацікавила численних видців. Українська одинадцятка виступила вивінчена чем І. Бернадинюком, що до того часу тишкав по чужих клюбах, а відтепер скріплятиме ряди жовто-блакитних.

Закордонний спорт.

Відень: Австрія—Рапід 1:0; віденські „дербі“. Льзм поміч рішила змагання у користь Австрії; 30.000 видців. Вієнна—Лібертас 3:0; ВАЦ—Він 7:4; Адміра—Донау 1:0; ФАЦ—Вакер 1:1.

Прага: Спарта—Лібен 2:0; Славія—Вікторія Пільзен 1:1; Вікторія Жіжков—Кладно 4:3; Находь—Жіденіце 1:1.

Будапешт: Немзеті—Гунгарія 2:1; Уйпешті—3. Округа 1:1; Ференцварош—Офнер 7:3; Фебус—Сомбі 1:0; Шеґед А. Ц.—Аттіля 2:1; Бочкаї—Кішпешті 2:1.

Осльо: Швеція—Норвегія 1:0. Міжидержавні змагання.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
Середа, 27. IX. год. 7.30 веч. „Фрайляйн Доктор“.
Четвер, 28. IX. год. 7.30 веч. „Фрайляйн Доктор“.

Театр Ріжнородностей.
З причини ремонту нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Фліп і Фляп як пивоварі“.
АПОЛЬО: „Історія гріху“ (Ст. Жеромського).
АТЛЯНТИК: Фільма Совкіно: „Турбіна 50.000 ГП“.
КАСІНО: „Ніч у Каїрі“ (Рамон Новарро).
КОПЕРНИК: „Пригода в Зоо“.
КОЛІСЕЙ: „Прошак із Багдаду“, ревія „Що пані роблять вечором“.
МАРУСЕНЬКА: „Пригода в Зоо“.
МІРАЖ: „Образа маєстату“ (Вл. Бурян).
МУЗА: „Чемп“.
ПАЛЯС: „Дочка полку“ (Анні Ондра).
ПАН: „Симфонія 6-х мільйонів“, на сцені: Цибульський, Власта Бомський.
ПАСАЖ: „Чарлі ратує Европу“ та „Дитина гріху“.
СТИЛЕВЕ: „Павук“ і ревія.
ХИМЕРА: „Дика дівчина“.
УТІХА: „7 пристаней, 7 дівчат“ і ревія.

Закордонне радіо.

Середа, 27. вересня 1933.

Франкфурт н. М. (259,3) 20.00 Оп. вечір; **Мор. Острава** (263,8) 18.25 Пісні; **Мілянно** (331,5) 17.10 Вок. концерт; **Білгород** (429,7) 19.30 Сп. музика; **Прага** (488,6) 12.35 Концерт; **Відень** (517,2) 12.00, 17.10, 18.45 Циг. орхестра, 20.30 Симф. концерт, **Харків** (937,5) 9.00 Гумор і сатира, 10.00 Концерт для дітей, 13.50 Для села, 15.00 Літ. авдиція, 19.00 Концерт із Української Фільгармонії; **Москва** (424,3) 18.00 „Втікач“ оп. Стрельнікова, 17.25 „Борис Годунов“ оп. Мусоргського (Досв. 720 м.); **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 10.10 Пісоньки для дітей, 20.00 „Кавалерія Рустікана“, оп. Масканія, „Паяци“ оп. Леонкавалля.

Четвер, 28. вересня 1933.

Братислава (279,3) 17.10 Камер. музика; **Брно** (342,1) 11.00 Муз. поранок; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт; **Прага** (488,6) 8.30 Старі італ. мистці, 20.00 Симф. концерт; **Рига** (525) 19.05 „Графиня Маріца“ оп. Кальмана; **Будапешт** (550,5) 12.05 Хор, 17.30 Спів, 20.30 Циг. музика; **Харків** (937,5) 9.00 Солісти, 10.00 Симф. музика для дітей, 13.50 Українська музика, 15.00 Тріо, 18.00 Орхестра, солісти, 19.00 Популярна й танк. музика з „Березілю“.

Львівське радіо.

Середа, 27. вересня 1933.

7.00—7.55 Раннішня авдиція; 9.40 Транзм. богослуження з Волоської церкви у Львові; 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 16.00, 19.55, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 17.00 Відчит, 17.15 Спів, віольончеля; 18.15 „Ст. Баторій“; 18.40 Легка музика; 19.40 Літ. фейл. „Балачка“; 20.15 Концерт; 22.00 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

Четвер, 28. вересня 1933.

7.00—7.55 Раннішня авдиція; 12.05, 12.35, 15.00, 15.15, 15.50, 16.30, 17.55, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат, 15.35 Збіжева біржа; 16.55 Фортепян; 17.15 Ресітал англійської співачки Ол. Ерс; 18.35 Концерт творів Міхаловського; 19.40 З Болгарії до Царгорода; 20.00 Орхестра, спів; 21.00 Рільн. комунікат; 21.10 Концерт; 22.00 Танк. музика; 22.25 Спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

З огляду на зріст курсу доляра в міжнароднім обрахунку до 5.84 зол. у приватних оборотах курс доляра піднісся у вівторок до 5.78 зол. Банк Польський платив також по 5.78.

Золото: доляри 9.06—9.08; франки фр. 36.60—36.90; корони 37.40—37.80; дукати 83.50—83.80; рублі 47.60—47.70.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

3-проц. поз. будівельна 37.85—38—37.85, 4-проц. поз. інвестиційна 104 і пів, 4-проц. поз. інвест. 110 — 110 і одна четверта; 5-проц. залізн. 43; 6-проц. долир. 57; 4-проц. поз. долярова 48 і одна четверта; 7-проц. поз. стабіл. 50 і одна четверта — 50 і пів.

Валюти і девізи.

Трансакції Продажа Купно.

Бельгія 124.75, 125.06, 124.44. Голяндія 360.85, 361.75, 359.95. Льондон 27.85—27.87, 28.02, 27.72. Париж 35.00, 35.09, 34.91. Швайцарія 172.25, 173.68, 172.82. Берлін 213.30.

Акції.

Банк Польський 78 — 79 — 78 і три четверті.

ЗБІЖЕ.

	ст. заладув.	льоко Львів
Пшениця двір.	18.75—19.25	20.25—20.75
Пшениця збір.	17.75—18.25	19.25—19.75
Вика чорна	10.50—11.00	
Вика сіра	8.50— 9.00	
Гречка	16.50—17.00	
Ріпак озимий	33.00—34.00	
Крупи гречані	33.00—34.00	
Висівки пшеничні		7.00— 7.25

Решта без зміни.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 25. IX.: масло експ. і дес. 2.70, молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90—4.— зол. Тенденція на всі артикули устійнена.

Дня 26. IX.: масло експ. і дес. 2.70, молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.90—4.— зол. Тенденція на масло устійнена, попит на молоко, сметану, яйця дещо ожвавлений.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Реколекції для Духовенства заходом і під проводом оо. Василіян відбудуться у Львові в реколекційнім домі при вул. Дунін-Борковських від 2. до 6. жовтня ц. р. Перша наука в понеділок 2. жовтня в год. 8. вечором. Зголошуватися: Реколекційний Дім ул. Дунін-Борковських ч. 11 або Монастир оо. Василіян ул. Жовківська 36.

Іван Зарембa, зльокавтований скарбовий службовик, рахунковий старшина У. Г. А. тепер в львівськім заведенні для невилічених, батько 4 нелітних дітей (9—13 і пів літ), котрі втратили маму (зльокавтовану почтову асистентку) перед 6 роками, просить лепту для голих, босих і голодних 4 дітей, зам. при вул. Бартосівної ч. 3 (Іван Левинський). Петент лежить на тяжку хоробу грудей у заведенні від 10 місяців. Ласкаві жертви просить надсилати: Міське заведення для невилічених вул. Білінських 9 для Івана Зареми.

Увага! Коломийщина! Дня 1. жовтня (неділя) ц. р. в год. 12-ій полуднє на площі „Народнього Дому“ в Коломиї відбудеться **велике протестаційне віче** проти жахливих большевицьких катів на Україні, на котре всіх українців повіту без ріжниці поглядів запрошує **Комітет.**

Подяка. З днем 25. IX. 1933. складають найщирішу подяку Тов. „Взаїмна Допомога“ зльок. зал. і емер. за уділену нам допомогу — Сироти.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Самоуправний Закон
Д-РА СТЕПАНА БАРАНА.
Ціна 40 сотиків з почтовою пересилкою 55 сотиків.
Висилає Адміністрація „Діла“.

Присилайте передплату!

Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10. За редакцію відповідає Олександер Костик.